

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juanita Zaldunbide Urkidi Kaiser
Aulesti, Bizkaia
(1924-2020)

Aurkibidea

Biografia

1924an jaio zen Malats auzoko Artitx Bekoan. Gurasoak ere malatstarrak zituen. Bere aitarengandik jaso du *Kaiser* ezizena. Sei neba-arrebatatik gazteena da Juanita. Umetan herriko eskolan ibili zen, baina baserriko beharrak zirela-eta, ez zen askorik joan eskolara. Ondarroako plazara askotan joaten ziren baserriko generoa saltzera. 13 urtegaz herriko beste baserri batera joan zen neskame lanetan. Aulesti bertako Katxiñenekora ezkondu zen, eta senarrarekin batera urte luzez harategia izan zuen; beraiek izan zuten herriko lehenengo hozkailua. Harakin lanetan, tratulari ere aritzen ziren inguruko baserritarrek.

Zintak

AUL-010

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ajuriagerra, Iker - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2010-05-26
- **Iraupena:** 58 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea

AUL-011

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ajuriagerra, Iker - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2010-05-26
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. 'Kaiser'

- **Erref:** AUL-010/002
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:00:11. **Bukatu:** 00:02:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Juanitaren aitari Kaiser deitzen zioten. Egunkari zaharrak irakurtzen zituen eta sasoi hartan Alemaniako kontu zaharrak zekartzan, eta auzotarrei berak ematen zien hango berri. Hori dela-eta aitak eta seme-alabek ezizen hori jaso zuten. Juanitaren semeak ere azalpenak gehitzen ditu.</p>

2. Eskolara gutxi

- **Erref:** AUL-010/004
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:03:33. **Bukatu:** 00:04:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Eskolara gutxi joan ziren baserriko lanak egin behar izaten zirelako, beti zegoen zer egin. Eskolara Aulestiko plazara joan zen, 4 kilometroko bidea zuen. Askorik ikasi ez arren harategiko kontuak ederto baten eramaten zituen.

3. Bizimodu gogorra; gutxirekin konforme

- **Erref:** AUL-010/007
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:06:01. **Bukatu:** 00:09:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Bere aita luzaroan egon zen Ameriketara, baina zorte txarra izan zuen diru aldetik. Nagusiagotan astoz joaten ziren Ondarroara baserriko jeneroa saltzera; hartutako diruarekin etxerako gauzak erosten zituzten. Etxean bainurik ere ez zuten eta errekan garbitzen ziren. Gauza gutxirekin konformatzen ziren, abarketa berriak izatea nahikoa zen. Malaxen errentan bizi ziren eta Gabonetan 80 ogerlekoko (400 pezeta) errenta ordaindu behar izaten zuten. Beraiek ez zioten oilaskorik ematen etxeko ugazabari, baina beste askok bai.

4. 13 urterekin neskame

- **Erref:** AUL-010/008
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:09:33. **Bukatu:** 00:11:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

13 urterekin neskame joan zen herriko beste auzo batera, Zetokizera. Zerrategia zuten eta bertan ere aritzen zen laguntzen. Jatekoaren eta diru apur baten truke egiten zuen lan. Neska asko ikasteko asmoz joaten zen neskame lanetara.

5. Aita errepublikazalea

- **Erref:** AUL-010/009
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:13:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Juanitaren aita eta osaba errepublikazaleak ziren. Auzoan nazionalistak, errepublikazalean eta monarkizaleak zeuden. Beraien aita-eta ez ziren elizara sartzen, ez zuten ezertan sinisten.

Transkripzioa

- Semea: Gero aittitte ez zan izengo ba republikanue? derrigor izen biher!
- Bai, gure aitte, gure aitte eta nire aitten anaidxie errepublikanuk zin.
- Semea: Alejandran aitte.
- Aitte. Ta gure han kofradidxan beste batzuk, oin e PNVkuk esaten dxakena ordun e.
- Semea: nazionalistak.
- Nazionalistak ta frankistak.
- Semea: Frankistak be bai?
- Bueno frankistak barik beste izen bat esaten dxaken ordun, beste izen bat.
- Semea: Monarkikuk izengo zin.
- Monarkikuk hori. Monarkikuk, monarkikuk, nazionalistak eta republikanuk. Ta gure aitte ta tio Jose Miguel errepublikanuk, ta elizarakuk bez, ze elizi ordun ba elizi zan inportantie, ta Bitorio ta ni dxoaten giñen, nire nebi ta ni dxoaten giñen billurtute harek nire beste lagunek eta gure edadekuk-eta, harek aittak eukezan ba nazionalistak errezetan ebenak ta monarkikuk beste batzuk, harek ederuauek-eta, danok pobrik, baiña, harek ederua gu baiño. Ta nire nebi ta ni ba gu ba sufrimentun. Honek gure aittok, harek ez zezen siñisten ez inpernuaz ta ez zeruaz, ta horrek bestiok beti errezaridxuk hamabost misteridxokuk-eta errezetan ta gu lotsatute ba, gu ba. Harek anaixak eurek alkar ondo hartzen eben, barre zerak zien, lagunek, anaidxek lagunek.

6. Errepublikazale gutxi

- **Erref:** AUL-010/011
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:13:59. **Bukatu:** 00:17:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Aulestiko hauteskundeetan ia bozka guztiak ziren nazionalistentzat edo monarkizaleentzat, oso errepublikazale gutxi zeuden. Osaba eta aita errepublikazaleak ziren; osabak esandakoa gomutatzen du: "gauza ona urrixa dok". Abadeak bere lehengusu-lehengusinei fama txarra jarri zien. Osaba eta aita sasoi hartarako oso modernoak zirela dio.

Transkripzioa

- Botaziñoioiok egon zin ta ba pasau zen botaziñoioiok, ta gero papelak eta leiduti bakizu zelan dan, ta danak nazionalisti ta dana monarkikue gehidxa ta errepublikanu gitxi. Ta nire aittek anaidxieri, Jose Migueleri: "Hi hermano, bakik haxe geuriau gitxi dauena?". Rekuentun errepublikanu gitxi. Ta guk, guk ordun be, nire nebik eta nik: "Beittik beittik ba! ia honek honek-eta, ba!".

- Semea: Bai baia zer esan eutsen gero Kaiserrek Jose Migueleri?

- Ez, Jose Miguelek esan otsan, anaidxik esan otsan nire aitteri: "Hi hermano, gauza ona urrixa dok", asike, gauza ona ba... Holakoxe kontutxuk, triste.

- Ta abadiegaz-eta problemarik ez eben euki? elizara ez joatjarren-eta?

- Ez zebezen bueno, ordun apurtxu bat banatzen, zertzen eben, erakusten eben, ez euezan konforme gure aitten eta tio Jose Miguelen eta, haren Jose Miguelen seme-alabak euki zittuan, zemat neba-arreba zittuan? igul hamaike-edo, ta zien bastante balidxokuk, ta jantzi, panaderidxe be baeuken, ta beti zozer gehidxa gure aldin, hobeto jantzi-ta, ta putak eta zirela harek eta esaten zittun eta buf ordun ba. Bai, fama txarra ipiñi, fama txarra, preparetan zilako eta garbidxek, garbi ta preparetan zilako- ta ba...

- Semea: Bai, baia hori dana etorren horrek, tio Jose Miguel ezkondu zanin horra, panaderidxara, karo republikanue, komunistie, "terra roja" bautidxau eben ha jun zan baserriko terrenutara-ta, "terra roja". Ordun be kleruk...

- Kleruk inddar haundixe eukun ordun, baiña, bueno kleruk. Ta abadek nire lehengusiñak-eta harek ba ya fama txarra, inpernuku lez, balitzon lez. Ta bihergiñek eta baserritarrak baiño beti altu, ahal be gehidxa, ta bidamodukuk zin, baiña iñok.

- Semea: Baiña aittitteri eta Jose Migueleri horrek ez otsen ardure. Harek modernuk zin orduko sasorako.

- Modernuk. Harek orduen esaten eben ta gu lotsatute: "ai inpernu balego!", ta zerun ta inpernun ez zebezen siñisten. Ta gu ordun, beste guztik errezau ta, beste estilo baten bizi, beste zer batekuk zien ta, nire nebik eta nik sufrimentu.

7. Elizara ez

- **Erref:** AUL-010/012
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:17:01. **Bukatu:** 00:18:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Umea hil ostean sepulturara ogi-opila eraman behar izaten zen, baina bere osabak horrelakorik ez egiteko esaten zuen. Bere amama oso fededuna zen, baina bere aita eta osaba ez.

Transkripzioa

- Semea: Ta zelan zan ha zure amak ba ordun, elizara eruten zan ba gauzak, ofrezimentuk-eta.

- A bai.

- Semea: ogi edarra, erun hara sepulturera ogi edarra, ta Jose Miguelek amari ha ez izteko han, zelan da hori? ha ez izteko han, jateko berak!

- Gurin hiru mutil hil zin, nire nebak hiru mutil hil zin, ez dakit zelan hil zin, ez dekot hori, neu naz gaztena, esaten ebena. Ta ordun usetan zan, elizi ba amuma be pndio amuma aitte guri ta baiño gehidxa zan eliziaz eta hobeto zertute euen, gehidxa dediketan zan, ta ba usetan zan etxin hil bajatzu umi edo dana dalakue gero hurrengo domekan elizara sepulturera opille erun biher zan /bizan/, opille, opil bat edo tremesa esaten dxakon, ta amumak ba tremesagaz elizara, hamarretako mezara, ta tio Jose Miguel be han pulpittun ondun-edo, ez pulpittun ondun ez, [...]ondun-edo: "ama, hori gorde eizu etxera hor itzi barik arratsaldien txokotaliaz hartzeko". Ta bestiek ba, pentsau zelako fedie, usadidxue eitten, holakoxe zerak. Bai amumak oindio fedie bai, baiña gure aittek-eta ez, gure aittek-eta orduntxe be inpernurik eta zerurik ez euela.

8. Beste umeeekiko ezberdintasunak

- **Erref:** AUL-010/016
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:20:10. **Bukatu:** 00:22:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

<p>Beste umeeekiko igartzen zuten ezberdintasuna errepublikazaleak zirelako; besteek etxean arrosarioa errezatzen zuten, elizara joaten ziren... Hala ere, dotrina ikasi zuten, baina gutxi; lehenengo jaunartzea ere egin zuten. Gauetan amamarekin batera egiten zuen lo eta arrosarioa errezarazten zion ezkutuan.</p>

Transkripzioa

- Bueno bai apurtxu bet bai, ez naz akordetan holan direktamente ez dakit zer, baiña beti izeten giñen despreziautxuek izeten giñen, harek e lehen esan dotsutena, harek erresaridxuek errezatzen zittuen aittak-eta, harek baiño, harekin seme-alabak beti zin guaz apur bat kategoridxakuauek-edo, ze esango dotsut ba? ba gu...

- Baiña zuek dotriñera-eta joan ziñien?

- Asko iñora bez. Bueno, ikesi genduzen bai, oin ahaztu be ein jatez, Aitte Gurie edo holakoxen bat deken gogun oin, danak ahaztute deketaz. Ta ba, bai. Bai primera komuniñoi be ein gendun, oingo modun barik, baridxeku baten akordetan naz abarketatxu batzuk ta ba honakoxe erropatxuren bat-edo.

- Semea: Amumak erunde aittittek jakin barik-edo.

- Ez. Horren beste be ez juan /etxuan/ izengo, horren beste bez, baiña antzin. Bai, bai, txarto bez. Baia beste amuma bat geunken, amuma bi neukezan nik, ta gabin hiru lagunek eitten gendun ohien lo: neure lehengusiña batek, ta harexek amumak eta ba hirurok. Ta hamabost misteridxoko erresaridxue errezaue eraitten oskun /eraitteskun/, bueno,

beragaz batera. Ta guk ba lo be eingo gendun, ta Jesus! porta genduzen ta nik ez dakitz zelan kontestetan gontsen, hamabost misteridxokue e! Pentsau, ohien hiru lagun, hiru lagun, ta ba hori zemat urte euko genduzen ba guk? Ordun ba ni lehengusiñe baiño zaharraue nitzen, igul hamabi urte-edo, ez hamabi ez, hamahiru urtegaz ,ez gitxia, zazpi-edo, igul zortzi-edo.

9. Higieneak ez zuen garrantzirik

- **Erref:** AUL-010/017
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:22:08. **Bukatu:** 00:23:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Lehen garbitasunari ez zitzaion garrantzia askorik ematen. Ira bila joaten zirenean, apatxekin zapaldutako putzuetako ura ere berdin-berdin edaten zuten.</p>

Transkripzioa

- Dana dala, adelantuk. Zikiñe pranku, oin dana da hijiene ez dakitz zer, derrepente daz kadukaute gauzak, derrepente daz hamaike. Ta pobrie, lehen esan dotsuetena, irak-eta ebai biher izeten zien udegunin, setiembrien iretan. Eguneke azpidxek eitten, zerak eitteko, ganadun simaurrek eitteko-ta. Ta egarridxek itto biher, ta han txarkutxuk egoten die ba, bakizue, erreka zertzuk, ta behidxek-eta pasetan zin, behidxek pasetan zin, harek eitten eben patxen zeraz han ure eran. Pentsau hijiene, ta hamen gaz! Holako hijiene, han apatxak han zulo huandidxaue ein baleu urek gehidxa urten daixen. Hamen gaz!

10. Mutilak neska-laguntzen

- **Erref:** AUL-010/021
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:28:13. **Bukatu:** 00:31:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Mutilen eta nesken arteko harremanetan lehengoa larregikoa zen, baina gaur egungoa ere bai. Erromerietatik bueltan mutilek etxera laguntzen zieten neskei; Barinagako eta Etxebarriko erromeriak aipatzen ditu.</p>

11. Argazkilaria eskua sartzen

- **Erref:** AUL-010/023
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:31:50. **Bukatu:** 00:34:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk

Laburpena:

16 urte ingururekin joan zen lehenengo aldiz Lekeitiora argazkia ateratzera bizikletaz. Argazkilariak edonon jartzen zieten eskua, baita titietan ere.

Beraien adineko mutil bati derrepentean emango zion aurpegian, baina gizon nagusi bati...

12. Bizikleta

- **Erref:** AUL-010/025
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:35:39. **Bukatu:** 00:36:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

<p>Bizikleta ez zuen edonork izaten, baina bera neskame zegoen etxeko ugazabak bazuen eta bera harekin ibiltzen zen.</p>

13. Mutilekin kontuz

- **Erref:** AUL-010/027
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:37:10. **Bukatu:** 00:38:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Mutilekin ibiltzen ziren, baina musurik ez zen ematen; hala ere, ez ziren ezer egin barik geratzen. Berari bera baino nagusiagoak gustatzen zitzaizkion.</p>

14. Ezin dena konfesatu

- **Erref:** AUL-010/029
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:41:01. **Bukatu:** 00:42:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Konfesatzera joanez gero ez zuten dena kontatzen. Edozergatik edozer esaten zuten eta kontuz ibili behar izaten zen. Askok inbidiagatik egiten zuten berba.</p>

15. Nobioarekin disimuluan

- **Erref:** AUL-010/030
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:42:42. **Bukatu:** 00:44:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromeriara egun osoan lan egin ostean joaten ziren. Bikotekidea izan arren ere, disimulatu egin behar izaten zen.

16. Aulestiko erromeria

- **Erref:** AUL-010/033
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:45:37. **Bukatu:** 00:48:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Baltsean ere aritzen ziren. Batzuk Hijas de Mar&iacut;a kongregaziokoak ziren, eta ezin zuten dantzarik egin, eta abadeari esaten zioten nor ibili den dantzan. Aulestiko plazan domekero egoten zen erromeria, Malaxen San Martinetan baino ez. Erromerian Faustino egoten zen filarmonika jotzen. Mutilek dantzan egiteagatik ordaindu egin behar izaten zuten.</p>

17. Mutilen aurrean ezta txizarik ere

- **Erref:** AUL-010/035
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:49:04. **Bukatu:** 00:50:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

<p>Inguruko herrietako jaietara joaten ziren: Barinagara, Markinako Karmenetara, San Kristobaletara... Mutilen aurrean edozerk ematen zien lotsa, txizalarria izanda ere ez zuten txizarik ere egiten.</p>

18. Santa Eufemitan ura saltzen

- **Erref:** AUL-010/038
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:51:44. **Bukatu:** 00:54:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Gerra aurretik, Santa Eufemia egunean ura igotzen zuten diru apur bat ateratzeko, ura saltzeko postu bat jartzen zuten. Buru gainean eramaten zuten ura, edarrian, buru gainean eramaten zen galdara handian.

19. Markinarako takoi altuko zapatak

- **Erref:** AUL-010/040
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:55:17. **Bukatu:** 00:57:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Janzkeran asko igartzen zen baserritarren eta kaletarren arteko aldea, batez ere Markinan. Bere lehengusina batek Bilboko tela-denda batean egiten zuen lan eta askotan ematen zizkion telak. Markinara abarketekin joaten ziren, baina gero takoi altuko zapatak jantzten zituzten.</p>

Transkripzioa

- Janzkeran-eta igertzen zan nor zan kalekoa ta nor zan baserrikoa?
- Bai, bai asko, oingo aldin asko, sobre todo Markiñen. Markiñen bueno, jente elegantie! ta gu ba...
- Zuek zelan jantzten ziñien erromeridxetara-eta joateko?
- Ba juten ahal dogun modun. Zelan esango dotsut ba? dirurik ez zan egoten erosteko ta tergaltxu batzuk. Nik euki naban apur bet suertie nire lehengusu batek Bilboko entzuteko denda baten eitten eban, tela-denda baten eitten eban, zelan esaten dxako mostradoran atzien egoten danari? dependienta, dependientie. Ta han sobretan zin igul retelen natzuk ta igual ekarten eustezan edo ekar [...] josi ta ba zozertxu eitten ibiltten giñen. Ordun dana eukitten gendun ondo, berrogeta hamar kilogaz-edo berrogeta hamalaugaz jantzten dozuna jantzten dozuna, zintturoie ipintzen bozun be bai, zer eitten, danak jantzten zin ondo.
- Ta abarketakaz be joaten ziñien erromerire?
- Bai abarketakin. Ta abarketakin Markiñera-eta abarketakin jun bien, baiña gero eruten genduzen handidxa eittiarren eta altiau izetearren-ta zapata takodunek be eruten genduzen gero harek paketin ostabe, handik Markiñetik Malasera bakizu? takoiekin be mutil gustukue bauen topetan eurekin takoiekin be sufridute takoiekin etorri Malasera be, oye, segun! Ta eskastxuaue eta noberan disgustukue bazan abarketak jantzi-ta. Geure tranpak? holan! Bueno, tranpa bakotzik eitten gendun, ez pentsau kosta bakue izen zanik gure gazte denporie be.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-13

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com